

Комунальний заклад
«Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок»
комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області»

**Формування
екологічної свідомості дітей,
шляхом підвищення
якості освітнього процесу**

Кльофас Наталя Миколаївна,
директор комунального закладу
«Первомайський заклад дошкільної
освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок»
комбінованого типу Первомайської
міської ради Харківської області»
Матіс Оксана Іванівна,
вихователь-методист
Первомайського ЗДО №14
Артемкіна Марина
Володимирівна, вихователь
Первомайського ЗДО №14
Мартиненко Юлія Вікторівна,
вихователь Первомайського ЗДО №14
Муржа Наталя Володимирівна,
вихователь Первомайського ЗДО №14

Первомайський,
2023

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Кльофас Наталя Миколаївна

2. Число, місяць, рік народження: 20.09.1985р.

3. Освіта: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2009 р. (спеціальність «Дошкільне виховання»)

4. Стаж педагогічної роботи: 20 років (03.12.2003 р. – початок педагогічної діяльності).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

2003-2005 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №10, вихователь;

2005-2009 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

2009-2022 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вчитель-логопед;

2022-2023 р.р. – Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Первомайської міської ради харківської області, директор.

З 28 серпня 2023 року – комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», директор.

6. Місце роботи, посада, яку займає: комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», директор.

7. Педагогічні відзнаки та визнання: немає

8. Сутність досвіду: створено модель екологічного виховання в форматі освітнього простору сучасного закладу дошкільної освіти, визначено умови підвищення якості освітнього процесу стосовно формування у здобувачів дошкільної освіти природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду: Концепція екологічної освіти України» (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19); Базовий компонент дошкільної освіти» (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.); «Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей віком від 2 до 7 років “Дитина”» (Київ-2021);

10. Наявність друкованих робіт:

- Використання масажу, як засобу розвитку важливої цілеспрямованої складової при подоланні порушень мовлення дітей дошкільного віку/ Н.М. Кльофас. – Первомайський: 2020. –55с.;
- Використання здоров'язберігаючих технологій в роботі вчителя - логопеда ДНЗ/ Н.М. Кльофас - Первомайський, 2018. – 43 с.;
- Розвиваючий потенціал театралізованої діяльності для дітей старшого дошкільного віку/ Н.М. Кльофас. – Первомайський: 2014. –90с.;
- Театралізована гра як засіб розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку / Н.М. Кльофас. – Первомайський: 2011. – 77с.;

ПЕРСОНАЛІЇ

- 1. Прізвище, ім'я, по батькові:** Матис Оксана Іванівна
- 2. Число, місяць, рік народження:** 09.07.1977
- 3. Освіта:** Харківський педагогічний коледж, 1998р. (спеціальність «вчитель початкових класів»); Харківський державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2000 р. (спеціальність «вчитель початкових класів»)
- 4. Стаж педагогічної роботи:** 23 роки (17.08.2000 р. – початок педагогічної діяльності).
- 5. Основні етапи педагогічної діяльності:**

2000-2002 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, інструктор з фізичної культури;

2002-2011 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

З 2011 року – комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь-методист.

6. Місце роботи, посада, яку займає: комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь-методист.

7. Педагогічні відзнаки та визнання: немає

8. Сутність досвіду: створено модель екологічного виховання в форматі освітнього простору сучасного закладу дошкільної освіти, визначено умови підвищення якості освітнього процесу стосовно формування у здобувачів дошкільної освіти природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду:

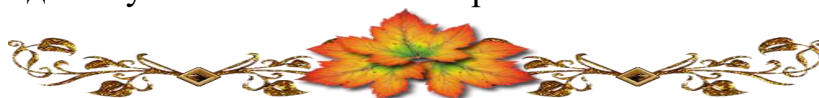
Концепція екологічної освіти України» (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19); Базовий компонент дошкільної освіти» (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.); «Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей віком від 2 до 7 років “Дитина”» (Київ-2021);

10. Наявність друкованих робіт:

– Активізація творчого потенціалу педагогів через використання інтерактивних форм методичної роботи / О.І. Матис. – Первомайський: 2019. – 44с.;

– Від маленької дитини – до справжнього патріота / О.І. Матис. – Первомайський: 2015. –106с.

– Наші руки – не для скуки / О.І. Матис. – Первомайський: 2009. – 70с.

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Артемкіна Марина Володимирівна

2. Число, місяць, рік народження: 25.02.1993

3. Освіта: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2014 р. (спеціальність «дошкільна освіта»)

4. Стаж педагогічної роботи: 10 років (18.05.2012 р. – початок педагогічної діяльності).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

2012 р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

2012-2013 р.р. – Харківський дошкільний навчальний заклад №248, керівник гуртка;

З 2014 року – комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь.

6. Місце роботи, посада, яку займає: комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь.

7. Педагогічні відзнаки та визнання: немає

8. Сутність досвіду: створено модель екологічного виховання в форматі освітнього простору сучасного закладу дошкільної освіти, визначено умови підвищення якості освітнього процесу стосовно формування у здобувачів дошкільної освіти природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду:

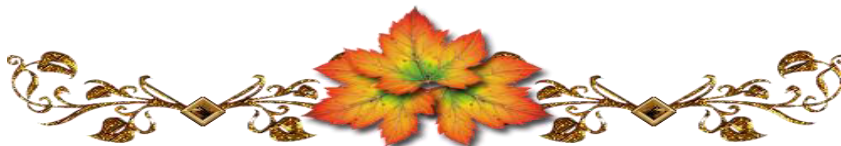
Концепція екологічної освіти України» (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19); Базовий компонент дошкільної освіти» (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.); «Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей віком від 2 до 7 років «Дитина»» (Київ-2021);

10. Наявність друкованих робіт:

– Квест-технологія як ефективна форма організації освітньої діяльності з дітьми / М.В. Артемкіна – Первомайський, 2023. – 37 с.

– Адаптація дітей до умов закладу дошкільної освіти / М.В. Лук'янчикова - Первомайський, 2018. – 85 с.;

– Художнє слово у вихованні дошкільнят/ М.В. Артемкіна - Первомайський, 2016. – 77 с.

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Мартиненко Юлія Вікторівна

2. Число, місяць, рік народження: 11.07.1984

3. Освіта: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2018 р. (спеціальність «дошкільна освіта»)

4. Стаж педагогічної роботи: 9 років (01.09.2014 р. – початок педагогічної діяльності).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

20014 р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №5 «Малютко» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

2015-2016 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №5 «Малютко» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

З 2016 року – комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь.

6. Місце роботи, посада, яку займає: комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь.

7. Педагогічні відзнаки та визнання: немає

8. Сутність досвіду: створено модель екологічного виховання в форматі освітнього простору сучасного закладу дошкільної освіти, визначено умови підвищення якості освітнього процесу стосовно формування у здобувачів дошкільної освіти природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду:

Концепція екологічної освіти України» (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19); Базовий компонент дошкільної освіти» (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.); «Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей віком від 2 до 7 років «Дитина»» (Київ-2021);

– **10. Наявність друкованих робіт:** Автор тез: «Особливості виховання толерантності у дітей дошкільного віку»: збірник тез «Дошкільна освіта в Україні: вчора, сьогодні завтра»: Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2018. «Виховання шанобливого ставлення старших дошкільників до дорослих й однолітків засобами казки»: збірник наукових праць магістрантів «Дошкільна освіта актуальні проблеми, досвід, іновачії», Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2018.

– Методичний посібник – макет «Життя на фермі» на вебпорталі «На Урок» <https://naurok.com.ua/metodichniy-posibnik--maket-zhittya-na-fermi-100072.html>

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Муржа Наталя Володимирівна

2. Число, місяць, рік народження: 03.11.1969

3. Освіта: Харківський педагогічний коледж, 1998р. (спеціальність «дошкільне виховання»);

4. Стаж педагогічної роботи: 15 років (11.09.1995 р. – початок педагогічної діяльності).

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

1995-1997 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №15, вихователь;

2004-2007 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №16 «Усмішка» Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

2012-2018 р.р. – Первомайський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради харківської області, вихователь;

З 2019 року комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь.

6. Місце роботи, посада, яку займає: комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області», вихователь.

7. Педагогічні відзнаки та визнання: немає

8. Сутність досвіду: створено модель екологічного виховання в форматі освітнього простору сучасного закладу дошкільної освіти, визначено умови підвищення якості освітнього процесу стосовно формування у здобувачів дошкільної освіти природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду:

Концепція екологічної освіти України» (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19); Базовий компонент дошкільної освіти» (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.); «Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей віком від 2 до 7 років “Дитина”» (Київ-2021);

10. Наявність друкованих робіт:

– Планета – будь здорова / Н.В. Муржа. – Первомайський: 2013. – 96с.;

ЗМІСТ

ВСТУП	9
ОСНОВНА ЧАСТИНА	11
ВИСНОВОК	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТКИ:	
Додаток 1 Методичний посібник – макет «Життя на фермі».....	23
Додаток 2 Екологічний проект «Станемо разом друзями природи» (під час осінніх канікул).....	25
Додаток 3 План роботи мобільного творчого колективу вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти (МТК)	32
Додаток 4 Моніторинг досягнень дітей згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти за освітнім напрямком «Дитина в природному довкіллі».....	34

ВСТУП

Екологічна освіта спрямовується на поєднання раціонального й емоційного у взаємовідносинах людини з природою на базі принципів добра й краси, розуму й свідомості, патріотизму й універсалізму, наукових знань і дотримання екологічного права.

Зміст екологічної освіти повинен бути спрямований на формування особистості з екологічною світоглядною установкою на дотримання норм екологічно грамотної поведінки і виконання практичних дій щодо захисту власного здоров'я і навколишнього природного середовища і передбачає розробку системи наукових знань (уявлень, понять, закономірностей), які відображають філософські, природничо-наукові, правові й морально-етичні, соціально-економічні, технічні й військові аспекти екологічної освіти. [12]

Актуальність теми. Сучасну екологічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати, як кризову, що формувалась протягом тривалого періоду. Україна, де працюють атомні й теплові електростанції та великі промислові об'єкти залишати поза увагою екологічну ситуацію вже надто небезпечно. Тому формування в дітей початкових уявлень про сталі дії і поведінку, усвідомлення необхідності збереження ресурсів держави (планети в цілому) й особистої причетності до цього; розвиток ефективних звичок соціальної поведінки, економного споживання ресурсів та збереження природи набувають дедалі більшої актуальності.

А оскільки дошкільний заклад є першою сходинкою, особистісного розвитку дитини то педагогічний колектив нашого закладу обрав одним з пріоритетних завдань - формування екологічної свідомості дітей, шляхом підвищення якості освітнього процесу.

Зв'язок опису досвіду з джерелами. З урахуванням реалій сучасного життя, для пошуку й розробки ефективної моделі екологічного виховання є такі нормативні документи:

- Закон України «Про дошкільну освіту»;
- Конституція України. К.: УВА, 1996. 115 с. 3
- Концепція екологічної освіти України (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19);
- Базовий компонент дошкільної освіти (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.);
- Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей віком від 2 до 7 років «Дитина» (Київ-2021);

Мета і завдання дослідження. Розробити ефективну систему взаємодії учасників педагогічного процесу: вихователів, батьків, вчителів, працівників громадськості з екологічного виховання дітей дошкільного віку.

Для реалізації поставленої мети були окреслені такі завдання:

1. Розробити модель екологічного виховання дошкільника на основі комбінування стійких традицій творчого співробітництва учасників освітнього процесу та інноваційних підходів до розвитку дитини;

2. Сприяти підвищенню професійної компетентності педагогічних працівників задля успішної їх діяльності;

3. Створити якісне, інноваційне, безпечне, освітнього середовища в закладі.

4. Забезпечити здійснення тісної співпраці учасників педагогічного процесу у комплексі: "Заклад дошкільної освіти - сім'я – ліцей - громадськість".

Об'єкт дослідження – процес формування екологічної свідомості здобувача дошкільної освіти;

Предмет дослідження – шляхи підвищення якості освітнього процесу;

Методи дослідження:

- теоретичні: вивчення науково-методичних, психолого-педагогічних джерел, нормативно-правових документів;

- емпіричні: моніторингові дослідження, бесіда, педагогічне спостереження, інтерв'ю, анкетування, тестування.

Новизна педагогічних ідей.

- розроблена модель екологічного виховання дошкільника на основі комбінування стійких традицій творчого співробітництва учасників освітнього процесу та інноваційних підходів до розвитку дитини;

- вивчено умови ефективного запровадження розробленої моделі в освітній процес;

- створено лабораторію «Всезнайки».

Результативність і оптимальність. Розроблена модель екологічного виховання дошкільника на основі комбінування стійких традицій творчого співробітництва учасників освітнього процесу та інноваційних підходів до розвитку дитини виявилася ефективною та дієвою. Про це свідчить позитивна динаміка розвитку природничо екологічної компетентності, навичок орієнтованих на сталий розвиток.

Практичне значення одержаних результатів.

Модель екологічного виховання дошкільника в новому форматі освітнього простору сучасного закладу дошкільної освіти №14. Представлений досвід буде цікавим та керівникам, педагогічним працівникам закладів дошкільної освіти, та іншим особам, зацікавленим у розбудові Нової української школи

ОСНОВНА ЧАСТИНА

«Необхідно вводити дитину у навколишній світ природи так, щоб кожний день вона відкривала у ньому для себе щось нове, росла дослідником, щоб кожен її крок був мандрівкою до живих джерел природи, облагороджував серце і загартовував волю»
(В.О. Сухомлинський).

В найважливіших міжнародних документах останнього десятиріччя, присвячених проблемам навколишнього середовища і гармонійного розвитку людства велика увага приділяється екологічній культурі і свідомості, інформованості людей про екологічну ситуацію в світі, регіоні, на місці проживання, їх обізнаності з можливими шляхами вирішення різних екологічних проблем, з концептуальними підходами до збереження біосфери і цивілізації.

Шлях до високої екологічної культури лежить через ефективну екологічну освіту.

Екологічна освіта на порозі 3-го тисячоліття стала необхідною складовою гармонійного, екологічно безпечного розвитку. Екологічне виховання і інформування населення, підготовка висококваліфікованих фахівців названі в програмних документах найвизначнішого міжнародного форуму 20-го сторіччя в Ріо-де-Жанейро (1992), присвяченого навколишньому середовищу і сталому розвитку, одним з найважливіших і необхідних засобів здійснення переходу до гармонійного розвитку всіх країн світу. [12]

Концепція екологічної освіти України, як елемент концепції гармонійного розвитку держави, набуває сьогодні ваги актуального і важливого державного документа.

Підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства й природи (не насильство, а гармонійне співіснування з нею!), повинна стати одним з головних важелів у вирішенні надзвичайно гострих екологічних і соціально-економічних проблем сучасної України. [12]

Оскільки формування екологічної свідомості особистості, має відбуватися на всіх етапах життя людини, розпочинати його необхідно з раннього дитинства. Саме тому ми обрали для себе такі пріоритетні напрямки:

- поліпшення якості дошкільної освіти через запровадження інноваційних педагогічних технологій, методів та форм роботи з дітьми;

- виховання справжнього громадянина України, який усвідомлює необхідність збереження ресурсів держави та особистої причетності до цього.

Сьогодні як ніколи потрібні нові підходи і нові шляхи для підвищення якості освітнього процесу.

Очікувані результати практичної реалізації досвіду.

1. У закладі буде створена та апробована модель екологічного виховання;
2. Підвищиться рівень досягнень дітей згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти за освітнім напрямком «Дитина в природному довкіллі»;
3. Підвищиться самосвідомість педагогів і батьків у необхідності співробітництва та взаємозв'язку в справі формування екологічної свідомості дитини.

Вивченням даної проблеми займалися видатні педагоги минулого: Я.Коменський, Д. Локка, Й. Песталоцце, С. Русова, В. Сухомлинський, К.Ушинський, а також франко-швейцарського філософ, письменник і ботанік — Жан-Жака Руссо. Велику увагу цьому питанню приділяють і сучасні педагоги, як Н.М. Горопаха, Н. Кот, К. Крутій, О. Кудрявцева, Н. Лисенко, Т.І. Мантула, В.Маршицька, С. Ніколаєва, З. Плохій, Г. Пустовіт, Н. Пустовіт, Н. Рижова, І. Суравегіна, Н.Яришева, та інші.

Екологічне виховання є складовою частиною всебічного і гармонійного розвитку особистості. Хоча за формою викладу трактування поняття — екологічне виховання відрізняються, Н. Горопаха зазначає, що головним у змісті екологічної роботи виступає формування внутрішнього світу дитини, її ціннісних орієнтацій, в основі яких усвідомлення своєї єдності з природою, взаємозалежності з нею [5, с.15]. Н.Лисенко пише: — Екологічне виховання реалізується в єдності з навчанням, а в сукупності вони виливаються в єдиний процес виховання особистості [18, с.23]. Основні етапи процесу екологічного виховання, на думку Н. Лисенко, – засвоєння дітьми екологічних знань, перетворення їх в елементи переконань як основне ядро свідомості. Центром екологічного виховання на думку Н. Кот повинні стати положення: людина – частина природи; міра речей – унікальність життя; узгодження потреб з екологічними вимогами; повага до всіх форм життя [14, с.55].

Опрацювавши роботи цих науковців, нормативні документи та інші джерела, спостерігаючи за реформами в освіті ми розробили власну Модель екологічного виховання здобувачів дошкільної освіти на основі комбінування стійких традицій творчого співробітництва учасників освітнього процесу та інноваційних підходів до розвитку дитини.

Успішним формування екологічної свідомості дітей неможливе без сприятливого, якісного, інноваційного, безпечного, освітнього середовища. Адміністрація закладу розробила «Стратегію розвитку Первомайського ЗДО №14», сформувала колектив однодумців, координує діяльність спеціалістів, та разом з колективом створили умови для системної роботи з формування екологічної свідомості особистості. Відкрили Лабораторію «Всезнайки», де розташовані осередки для практичної роботи дітей: «Дослідницький центр», «Клуб дослідників природи», «Бджілки-трудівниці»; «Таємниці повітря», «Таємниці підводного царства», «Вивчаємо всесвіт», «Південь», «Північ», «Хліб усьому голова». Педагоги закладу розробили лепбуки екологічного спрямування, що забезпечують ігрову, пізнавальну, дослідницьку та творчу активність дошкільнят, сприяють розширенню уявлень дітей про природу та вплив людини на неї. Для отримання первинних знань, ознайомлення з природою, закріплення навичок дітей, вихователь Мартиненко Ю.В. розробила Методичний посібник – макет «Життя на фермі» (Додаток 1).

Педагог дошкільної освіти, як носій екологічної культури, для забезпечення якості освітнього процесу мають бути ознайомлені з новими підходами до організації екологічного виховання та практичними навичками застосування

інноваційних методів роботи. Задля успішної реалізації елементу моделі стосовно системи підвищення освітнього рівня педагога в нашому закладі систематично проводиться методичний супровід педагогічних працівників. Робота з педагогами проводиться на принципах співпраці, демократизації та толерантності.

В закладі з педагогами проводилися анкетування, інтерв'ю, консультації,

семінари-практикуми: «Інноваційні технології в організації дослідно-експериментальної діяльності», «Упровадження ідей сталого розвитку в освітній процес ЗДО», «Формування екологічної свідомості через художньо-продуктивну діяльність», екологічний тренінг «За життя без сміття», педагогічний аукціон «Інтерактивні форми роботи з дітьми з екологічного спрямування»...

Наші педагоги постійно діляться своїм досвідом роботи під час заходів територіально-методичних об'єднань. В 2019 році на базі нашого закладу пройшло ТМО для вихователів середніх груп за темою «Формування життєвої компетентності дітей засобами екологічного виховання». В 2020 році через дотримання умов карантину відбулося засідання ТМО для вихователів молодших груп за темою «Компетентнісний підхід в реалізації освітньої лінії “Дитина в природному доквіллі”» в дистанційному режимі. В 2021 році пройшло ТМО для вихователів старших груп за темою «Дослідницько-експериментальна діяльність як чинник пізнавального розвитку дошкільнят. Не зважаючи на складні умови роботи під час дії правового режиму воєнного стану наш заклад у 2023 році поширював свій досвід роботи з дітьми в умовах дистанційної освіти в синхронному режимі під час засідання ТМО для вихователів груп 2-го, 3-го року життя та груп молодшого дошкільного віку за темою «Формування екологічної свідомості розпочинається з раннього дитинства»

Суттєвим компонентом формування екологічної компетенції є постійне використання різних методів : наочних; практичних ; словесних. Ознайомлення дітей із природою в дитячому садку, вимагає постійного безпосереднього спілкування з нею. Позитивний емоційний відгук, пізнавальний інтерес до компонентів природи, усвідомлення їхньої цінності, уявлення про взаємозв'язки і взаємозалежності у природі, практичні навички дбайливого ставлення до тварин і рослин діти отримують як у безпосередньому природному доквіллі, так і в процесі різних видів діяльності.

Важливе місце в екологічному вихованні посідає дослідницько-пошукова робота. Тут потрібно не давати відразу відповідь на запитання, яке постає, а пропонувати дітям самим віднайти її. Дітям цікаво розв'язувати

проблемні завдання про природу та логічні завдання екологічної тематики. Це збуджує пізнавальну активність, викликає справжній інтерес до докільця

Отримані знання на заняттях діти закріплюють під час сюжетно-рольових ігор. Щоб підвищити зацікавленість дітей заняттями з екологічного виховання в дистанційному режимі, педагоги розробляють інтерактивні ігри за допомогою сервісів LearningApps, Wordval.

Окрім покращення екологічного простору, педагоги постійно знаходяться в пошуку цікавих форм і методів роботи з дітьми. Так, на високому рівні забезпечено проведення проєктної діяльності, квести та «Геокешинг» (Додаток 2)

Оскільки в Концепції екологічної освіти України (затвердженій Рішенням Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19) визначено, що «Дошкільне виховання – найперший рівень, коли головну роль відіграє родинне виховання», велику увагу в нашому закладі приділяємо підвищенню освітнього рівня батьків. Залучаємо їх до освітнього процесу, надаємо їм методичні рекомендації, створюємо умови для поширення кращого досвіду сімейного виховання. Залучаємо до участі в екологічних акціях: «Дивовижна осіння екоіграшка», «Врятуй ялинку – збережи планету», «Допоможи пташкам узимку»...

Невід'ємною складовою Моделі екологічного виховання є здійснення тісної співпраці учасників педагогічного процесу ЗДО з громадськістю.

Вже багато років наш заклад впроваджує наступність між дошкільною освітою та початковою ланкою Первомайського ліцею №6. Передбачено взаємо відвідування вихователями та вчителями відкритих занять з дітьми старшого дошкільного віку та уроків у початковій школі. Педагоги наших закладів долучаються участі в спільних педагогічних проєктах, заходах, в розробленні методичних рекомендацій і порад.

У 2022 році було проведено роботу тимчасового творчого колективу вихователів старших груп та вчителів початкових класів за темою: «Організація наступності між дошкільною та початковою освітою щодо формування природничо-екологічної компетентності», координатором якого є Любов Погрецька, практичний психолог Центру професійного розвитку педагогічних працівників Педагоги засвідчили про важливість таких заходів. Адже вихователі потребують в ознайомленні з Державним стандартом початкової школи та введення у свої заняття навчальні елементи, які підготують дітей до 1-го класу, а вчителі початкових класів також потребують знати вимоги Базового компоненту дошкільної освіти, щоб використовувати його складові в адаптаційний період (додаток 3).

Ефективною виявилася партнерська робота – постійна співпраця з представниками суспільної громадськості. Зокрема, налагоджено зв'язок із притулком для тварин у нашому місті, та краєзнавчим музеєм.

Наш заклад активно приймає участь у Тижнях сталої енергії.

Критерії та показники моніторингу ефективності педагогічного досвіду.

Під час проведення моніторингових досліджень розглядалися такі питання:

1. Професіоналізм і педагогічну майстерність педагогів:

- володіння методикою екологічного виховання дошкільнят;
- розуміння цілей і завдань екологічного виховання;
- систематична реалізація конкретної технології в практиці роботи з дітьми, творчий пошук;

- турбота про фізичне і психічне здоров'я, використання особистісно-орієнтованих методів виховання;

- індивідуалізація в роботі з дітьми та родиною.

2. Екологічна культура батьків:

- розуміння екологічних проблем і причин, що їх породжують;
- розуміння цілей і завдань екологічного виховання;

- створення умов для екологічного виховання вдома відповідно до порад наданих вихователями.

3. Досягнення дітей згідно з Базовим компонентом дошкільньої освіти за освітнім напрямком «Дитина в природному довкіллі»

Діагностична карта щодо визначення професіоналізму та педагогічної майстерності педагогів

№	Критерії діагностування		Самооцінка	Оцінка
1	Володіння методикою екологічного виховання дошкільнят:	Заняття з ознайомлення з природним довкіллям		
		Спостереження в природі		
		Дослідницько - пошукова діяльність		
		Праця в природі		
		Екскурсії в природі		
2	Розуміння цілей і завдань екологічного виховання	Формування системи елементарних знань про предмети та явища навколишнього середовища		
		Цілеспрямоване керівництво вихователя розвитком мислення дитини під час ознайомлення із природою, дотримання чітко сформульованого плану;		
		Виховання потреби у спілкуванні з природою, уміння спостерігати й відчувати її красу й гармонію		
		Розвиток інтересу, прагнення до пізнання природи		
		Виховання культури поведінки, відповідальності за свої вчинки у природі		
		Формування здатності та вмінь піклуватися про природні об'єкти		

		Формування постійної потреби у зміцненні й збереженні власного здоров'я та здоров'я інших людей. Екологічно спрямована діяльність		
	Систематична реалізація конкретної технології в практиці роботи з дітьми	Проектна діяльність		
		Квест-технології		
		Геокешинг		
		Освітні подорожі		
		Виховання казкою		
3	Турбота про фізичне і психічне здоров'я, використання особистісно-орієнтованих методів виховання	Дотримання санітарно-гігієнічних вимог		
		Створення та підтримка психоемоційного стану		
		Здоровязберігаючі технології		
		Врахування закономірностей розвитку та індивідуальних особливостей дітей		
		Спрямування оцінювання навчальних досягнень на індивідуальний поступ дитини		
		Спонування дітей до рефлексії		
4	індивідуалізація в роботі з дітьми та родиною	Форми роботи з дітьми		
		Форми роботи з родиною		
	Загальна сума балів			

Рівні для кожного критерія:

3 бала - дуже добре володіє вказаними складовим;

2 бала – добре володіє;

1 бал – володіє частково;

0 – майже не володіє;

Підрахунок коефіцієнту якості:

$$K = \frac{\text{Загальна сума балів}}{75} = \underline{\hspace{2cm}}$$

1-0,9 – високий рівень;

0,89-0,8 – достатній рівень;

0,79-0,6 – середній рівень;

< 0,6 – низький рівень.

Провівши діагностування за цією картою з педагогами у 2019 році ми мали 25% з середнім рівнем та лише 10% з високими. Та коли проведено було діагностування у 2022 році середнього рівня не було взагалі, лише 30% педагогів мали достатній рівень та 70% - високий рівень. Це довело про робота за розробленою моделлю має позитивний вплив на підвищення якості освітнього процесу

Моніторинг досягнень дітей
згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти
за освітнім напрямком «Дитина в природному довкіллі»
(2022/2023 навчальний рік)

У вересні 2022 року проводився початковий вид моніторингового аналізу з метою визначення рівня досягнень дітей і постановки конкретних завдань на перспективу та в травні 2023 року узагальнюючий вид для підбиття підсумків життєдіяльності дітей та їх досягнень стосовно вимог Базового компоненту.

Педагогічна діагностика дітей проводиться під час звичайних для них видів діяльності: занять, гри, прогулянки, дослідницької діяльності та в спілкування з дітьми після перегляду певних відео у вигляді запитань.

Стосовно природничо-екологічної компетентності розглядався інтерес дитини до пізнання природи рідного краю, близького оточення, своєї держави України; інтерес до об'єктів і явищ планети Земля і видимих об'єктів Космосу, ціннісне ставлення до природного довкілля; сформованість знань про природу планети Земля і Всесвіту, особливості та умови розвитку рослин та умови існування тварин, певні знання про основних властивостей неживих об'єктів природи та фізичних явищ навколишнього світу, ознак пір року і явищ природи, правил доцільного природокористування. Здатність дітей спостерігати за природними об'єктами та явищами планети Земля та видимими об'єктами Космосу; спроможність класифікувати та групувати природні об'єкти рослинного й тваринного світу за характерними ознаками; здатність самостійно чи з незначною допомогою дорослого проводити нескладні досліди з пізнання властивостей об'єктів природи, спостерігати за явищами природи та помічати зміни у стані природи й погоди, оцінювати метеорологічні явища навички до адекватної поведінки на основі оцінки природних явищ та стану погоди. Здатність дитини з допомогою дорослого вирощувати рослини, доглядати за домашніми улюбленцями та піклуватись про них; демонструє дотримання правил природодоцільної поведінки, навички бережливого ставлення до ресурсів; відгукується на пропозиції дорослого зберігати й покращувати природне довкілля чи надавати допомогу живим об'єктам природи

Окремо розглядалися навички дітей орієнтовані на сталий розвиток. Це відстежувалося у орієнтуванні дітей в тому що довкілля і життєдіяльність людини взаємопов'язані, відстеження сформованості знань дітей як діяти усвідомлюючи себе частиною великого світу природи прагнення доглядати за природними об'єктами, та протидіяти тим хто шкодить. Навички дітей пояснити необхідність сталого способу власного життя, свідомий вибір дії, спрямовані на зміцнення власного здоров'я, відчуття особистої причетності до збереження ресурсів планети і власної країни. Здатність пояснити, чому потрібно економно витратити воду, папір, електроенергію, як це пов'язано зі збереженням природних ресурсів клімату та вміння пояснити іншому, чому варто вчиняти так, а не інакше. Навички вживання мовних формул, необхідних для обслуговування різних ситуацій (вітальні слова, слова-звертання, прохання чи пропозиція допомоги, дякування, вибачення тощо); навички

доброзичливого ставлення до людей, які її оточують, намагається підтримувати дружні стосунки з дітьми.

Оцінювання досягнень дітей велось за 12 бальною системою. Відповідно до карт спостережень розроблених КВНЗ «ХАНО»

Провівши моніторинг серед дітей старших груп можна зробити висновок що за час роботи за розробленою моделлю значно підвищився рівень досягнень дітей особливо що стосується навичок орієнтованих на сталий розвиток. Якщо на початку року загальні показники всіх критерій щодо сформованості природничо-екологічної компетентності були на достатньому рівні (7 та 8 балів) то у травні збільшилися до 10 балів – високий рівень. Вивчення навичок орієнтованих на сталий розвиток у вересні місяці взагалі за критеріями сформованості знань та навичок взагалі мали середній рівень (5 та 6 балів) а в травні вийшли на високий рівень (10 та навіть 11 балів) .

Ми навчили дітей любити батьків, любити Батьківщину, наші діти активно пізнають всі сфери людського життя, а особливо цікавляться природним середовищем. Їх допитливість охоплює все від способу життя найдрібнішої комахи до влаштування Всесвіту. Навчили дітей шанувати й оберігати природні ресурси, усвідомлювати наслідки своєї діяльності для довкілля. (додаток 4)

Результативність, ефективність практичної реалізації теми.

1. Розроблена модель екологічного виховання довела свою ефективність;
2. Значно підвищився рівень досягнень дітей згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти за освітнім напрямком «Дитина в природному довкіллі»;
3. Підвищилась самосвідомість педагогів і батьків у необхідності співробітництва та взаємозв'язку в справі формування екологічної свідомості дитини.

Перспективи подальшого розвитку.

Цей досвід може бути використаний у спільній роботі закладів дошкільної освіти та початкової ланки закладів загальної середньої освіти, оскільки дану систему можна адаптувати до конкретних умов освітнього процесу будь-якого освітнього закладу.

Він буде корисним керівникам закладів освіти та творчо працюючим педагогам, які прагнуть до ділового співробітництва з колегами і батьками для формування алгоритму дій дитини в життєвих ситуаціях.

ВИСНОВОК

Вважаємо, розроблена нами модель екологічного виховання в новому форматі освітнього простору сучасного дошкільного закладу ефективна.

Працюючи за цією моделлю було створено якісне, інноваційне, безпечне, освітнє середовище, підвищилась професійна компетентність педагогічних працівників, здійснюється тісна співпраця учасників педагогічного процесу у комплексі: "Заклад дошкільної освіти - сім'я – ліцей - громадськість", що призвело до покращення якості освітнього процесу.

Впровадження сучасного контенту педагогічних технологій екологічного виховання містить потужний виховний потенціал, спрямований на формування у дітей відчуття особистої причетності до збереження ресурсів планети і власної країни.

По справжньому полюбивши природу, діти не будуть байдужі до рідного містечка, до Батьківщини. Тому плекаючи у дітей почуття любові до Батьківщини, ми виховаємо майбутніх громадян держави, справжніх патріотів своєї країни.!!!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Базовий компонент дошкільної освіти (наказ МОНУ №33 від 12.01.2021р.)
- 2 Беленька Г. В. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік : навч.-метод. посіб. 2-ге вид. Київ: Генеза, 2014. 112 с.
- 3 Взаємодія дитячого садка і сім'ї з питань екологічного виховання // Дитячий садок. 2004. №25 – 26. С. 50 – 67 79
- 4 Горопаха Н. М. Екологізація розвивального середовища дошкільного закладу [Текст]. Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. 2014. Вип. 65. С. 395-401
- 5 Горопаха Н.М. Виховання екологічної культури дітей. Рівне: Волинські обереги, 2001. 212 с.
- 6 Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття. – К., 1994. 61 с.
- 7 Екологічне виховання старших дошкільників / упоряд. В. Л. Сухар. – Харків : Ранок, 2009. 160 с.
- 8 Закон України «Про дошкільну освіту»
- 9 Зінчук В. Усі потрібні на Землі. Палітра педагога. 2015. № 6. С. 19-21.
- 10 Карасьова К. В. Ігровий простір дитини. Київ : Шк. світ, 2011. 128 с. 30. Кононко О.Л. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні [текст]: Наук.-метод. посіб. / Наук.ред. О.Л. Кононко. К.: Ред.журн. «Дошкільне виховання», 2003. 243с.
- 11 Кононко О.Л. Формуємо у старших дошкільників цілісне світобачення [текст]: навчально-методичний посібник / Авт. кол-в: Кононко О.Л., Луценко В.О., Нечай С.П., Плохій З.П., Сидельникова О.Д., Старченко В.А., Терещенко О.П., Шелестова Л.В., Якименко Л.Ю. К. : «Імекс-ЛТД». 260 с.
- 12 Концепція екологічної освіти України (Рішення Колегії МОН України від 20.12.2021р. № 13/6-19)
- 13 Кот Н. До питання про технології екологічного виховання дошкільників: загальний підхід. Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія. Педагогіка. Психологія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 23. С. 96–100. 81
- 14 Кот Н.М. Про нові аспекти змісту екологічного виховання дошкільників. Бердянський державний педагогічний університет. Збірник наукових праць № 2. Педагогічні науки. Бердянськ, 2005. С. 54-59.
- 15 Крутій К. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини. Дата оновлення: 16.08.2016. URL: <http://ukrdeti.com/proektuvannya-osvitnogo-prostorudoshkilnogonavchalnogo-zakladu-yak-umova-rozvitku-zdibnostej-ditini/> (Дата звернення: 03.06.2018)
- 16 Лисенко Л. Казкові дороги. Палітра педагога. 2015. №2. С.18-19. 39. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник – педагог. Навчально-методичний посібник для ВНЗ. К.: Видавничий Дім —Слово!, 2009. 400 с.

- 17 Лисенко Н. Психолого-педагогічні механізми сприймання авторської казки. К.: Вища школа, 1994. 398 с.
- 18 Лисенко Н.В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Львів: Світ, 1994. 144с.
- 19 Лисенко Н.В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку / Н.В. Лисенко. – К. : Освіта, 1993. – 160 с.
- 20 Любарова В. Куточок природи в дитячому садку. Київ: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. 112 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
- 21 Мантула Т.І. Наступність у формуванні цілісного сприйняття природи між дошкільною та початковою ланками освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.09 / Т.І. Мантула ; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2007. – 20 с.
- 22 Мантула.Т.І. стаття Періоди взаємодії людства з природою електронний ресурс: <http://eprints.zu.edu.ua/430/1/2A24291F.pdf>
- 23 Моніторинг досягнень дітей згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти: методичний посібник / упоряд.: Н.М. Шаповал, В.О. Левченко, Г.М. Остапук та ін. : за заг. ред. Н.М. Шаповал, О.М. Кулик, Т.В. Киричук. – 3-тє вид., змін. – Тернопіль; Мандрівець, 2021. – 184с.
- 24 Мусієнко М. М. Екологія: Тлумачний словник. К.: Либідь, 2004. 376 с.
- 25 Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: навч.-метод. посіб. / за ред. Г. С. Тарасенко. – Київ: Слово, 2010. 320 с.
- 26 Основи екологічного виховання в ДНЗ / За заг. ред. О. В. Рідкоус. Херсон.: РІПО, 2010. 70с.
- 27 Павлюк С. Ю., Русан Л. С., Колосінська Г. І. Мандруємо екологічною стежиною: дослідницько експериментальна діяльність дітей дошкільного віку в природі. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 168 с.
- 28 Плохій З. П. Виховання екологічної культури дошкільників. К.: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2002. 173 с.
- 29 Пустовіт Н. А. Оберігаємо довкілля. Дошкільне виховання. 1999. № 6. С. 8 – 9.
- 30 Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У 5т. / В. О. Сухомлинський – К.: Радянська школа. – 1977. – Т.5. – 210 с
- 31 Творчо розвивальні технології в екологічній освіті дошкільників / [Уклад. І. В. Туманова, Т. В. Круть]. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2005. 92 с.
- 32 Ушинський К. Педагогічні твори. К.: Педагогіка, 1990. 528 с.

Методичний посібник – макет «Життя на фермі»

Автор: Мартиненко Юлія Вікторівна, вихователь Первомайського дошкільного навчального закладу (ясла-садка) комбінованого типу №14 «Барвінок».

Анотація: Даний макет розроблено для розширення знань дітей переддошкільного та дошкільного віку про свійських тварин та птаство, умов їх утримання. Посібник дає можливість систематизувати знання дітей про життя на фермі, роль людини у тваринному світі, розширити знання дітей про професії дорослих поза містом. Також сприяє розвитку дрібної моторики, зорового сприйняття, соціально-побутового орієнтування, орієнтування в просторі. Робота проводиться як з вихователем, так і в самостійній діяльності дошкільників.

Мета: Розширювати і поглиблювати знання дітей про свійських тварин та птахів, їх потомство, життя в умовах ферми; дати уявлення про сільськогосподарські професії, а саме професію фермера; формувати поняття про користь, яку приносять тварини; спонукати дітей до дослідницької, природоохоронної діяльності.

Завдання:

- вчити дітей знати і називати свійських тварин та птахів, їх характерні ознаки, особливості харчування, будову тіла тощо;
- ознайомлювати дітей з облаштуванням ферми, її будівлями та спорудами;
- знайомити дітей зі світом професій, виховувати поважне ставлення до праці дорослих, бажання допомагати;
- формувати потребу турботливо ставитися до домашніх тварин та птахів;

- вчити дітей грати за власним задумом, стимулювати творчу активність під час гри, виховувати почуття дружби, колективізму;
- сприяти створенню позитивного емоційного настрою у дітей;
- розвивати мовлення дітей, спостережливість, увагу, мислення, інтерес та любов до тваринного світу.

Застосування в роботі:

1. Дидактичні ігри: «Чий малюк?», «Хто де живе?», «Хто що їсть?» тощо.
2. Сюжетні ігри.
3. Супровід проведення бесід на теми:
  - «У бабусі на подвір'ї»;
  - «Мама та її малюки»;
  - «Яка користь людям від тварин та птахів?»;
  - «Як харчуються тварини у різні пори року?»;
  - «Хто такий фермер, чим він займається?»;
  - «Як треба поводитися з тваринами?» тощо.
4. Використання на заняттях з художньої діяльності, з опорою на макет.

Екологічний проект «Станемо разом друзями природи» (під час осінніх канікул)

Актуальність проекту. Основою формування свідомого ставлення до природи є знання про неї, усвідомлення себе активним суб'єктом природи, суб'єктом світу, у якому живе дитина. Актуальною в наш час є проблема формування екологічної свідомості та екологічної культури дошкільників.

Маленька дитина пізнає світ із відкритою душею й серцем. Яким буде її ставлення до цього світу, чи навчиться вона бути господарем, який любить і розуміє природу – залежить від її виховання в сім'ї і закладі дошкільної освіти. Зміст проекту об'єднується навколо трьох напрямів: робота з дітьми, педагогами та батьками.

Тривалість проекту: 5 днів (під час осінніх канікул).

Мета проекту: підвищення екологічної свідомості вихованців, батьків щодо гармонійного існування людини з різними оточуючими природними факторами, рослинами, тваринами, формування екологічної культури дітей, що сприятиме розв'язанню екологічних проблем.

Завдання проекту:

Освітня:

- поглибити знання дітей про природне довкілля як цілісний живий організм;
- сформувані елементарні уявлення про рослинний і тваринний світ;
- ознайомити зі способами отримання інформації;
- формувати емоційно-пізнавальну активність дітей;
- вчити складати план своєї діяльності для досягнення якісного кінцевого результату.

Розвивальна:

- розвивати вміння дітей спостерігати за явищами природи; робити елементарні зіставлення та висновки зі спостережень, проводити аналіз;
- сприяти усвідомленню єдності живої та неживої природи, різноманітності та краси рослинного світу;
- розвивати самостійність та ініціативу;
- розвивати творчі здібності;
- розвивати комунікативно-мовленнєву компетентність.

Соціалізуюча:

- спонукати дітей відзначати не тільки свої досягнення, а й досягнення інших;
- розвивати інтерес до виконання спільного завдання;
- формувати потребу прийти на допомогу одне одному;
- розвивати самооцінку;
- застосовувати особистий досвід в роботі над проектом;
- створити умови для реалізації пізнавальної й соціальної активності дітей.

Виховна:

- виховувати ціннісне ставлення до природи;

- виховувати екологічну свідомість та екологічно доцільну поведінку;
- виховувати почуття любові до рідного краю.

Характеристика проекту:

- за домінуючою діяльністю: творчий, дослідницько-інформаційний;
- за тривалістю: короткотривалий;
- за кількістю учасників: колективний;
- за характером контактів: у межах закладу дошкільної освіти в синхронному та асинхронному режимах.

База реалізації: Комунальний заклад «Первомайський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №14 «Барвінок» комбінованого типу Первомайської міської ради Харківської області.

Учасники проекту: вихованці, батьки, педагоги закладу дошкільної освіти.

Очікуванні результати:

- підвищити педагогічну майстерність педагогів;
- дати поняття про людину як частину екологічної системи, яка своїми діями впливає на довкілля;
- допомогти дітям дошкільного віку увійти в світ природи, знати свої особисті форми спілкування з нею, відчувати, спостерігати, допомагати об'єктам природи;
- активізувати співпрацю педагогів з батьками.

Психолого-педагогічне проектування діяльності дітей дошкільного віку «Станемо разом друзями природи»

Види діяльності	Зміст роботи
1 день - мотиваційний	
Проектне заняття (асинхронно)	<p><u>Тема:</u> Ми – друзі природи</p> <p><u>Мета:</u> викликати у дітей бажання більше дізнаватися про природу, її рослинний і тваринний світ, взаємозалежність одне від одного; закріпити пори року, ознаки осені; розвивати пізнавальний інтерес, прагнення до активного пізнання природи, дитячу ініціативу під час добору завдань до цього тематичного циклу; визначення форм творчого етапу, бажання працювати разом над спільним проектом, вболівати за спільну справу; виявити рівень знань вихованців на початку опрацювання тематичного циклу з екологічного виховання; розвивати активний словник дітей: уживання прикметників, прислівників, що характеризують зовнішній вигляд, властивості та ознаки об'єктів природи; уміння добирати дієслова; виховувати бережливе ставлення до всього живого, культуру поведінки в природі, уміння вислуховувати своїх однолітків.</p> <p><u>Матеріал:</u> відеопрезентація.</p>

	<p><u>Хід заняття:</u> До дітей надійшов електронний лист від Лісовичка, який дуже засмучений, що люди перестали любити природу, забруднюють її, не прибирають вчасно осінні листя, город. Просить допомоги у дітей, щоб вони навчили інших оберігати природу.</p> <p>Пропонує дітям під час прогулянок розказувати іншим діткам про природу, її збереження, а також разом з батьками зібрати природний матеріал (каштани, жолуді, горіхи, листочки тощо) для виготовлення цікавих поробок.</p> <p><i>Проблемна ситуація №1</i></p> <p>- Що це? Від кого? Що у листі може бути?</p> <p><i>Проблемна ситуація №2</i></p> <p>- А чи можемо ми зараз виконати всі завдання Лісовичка? Чому?</p> <p>- Що для цього необхідно?</p> <p>- Про що нам потрібно більше дізнатися?</p> <p><i>Пропозиції дітей:</i> Які рослини ростуть у нашому місті? Яких птахів та комах можемо побачити? Що осіння природа дає людям? Як треба поводитися під час осінніх канікул? Де ми можемо більше дізнатися про екологію, природу? За допомогою чого ми можемо створити екологічні осінні поробки?</p>
Художньо-продуктивна діяльність (музична) (асинхронно)	За планом музичного керівника Момот Н.М.
Спостереження	За панорамою осені з вікна свого будинку. - Що ви бачите? Які кольори переважають? Що нагадують стовбури дерев?
Ігрова діяльність	<u>Дидактичні ігри:</u> «Дерево, кущик, квіточка», «Хто де живе?», «Перелітні та зимуючі птахи». <u>Рухливі ігри:</u> - Які ігри з рослинами, плодами дерев, або про лісових тварин ви знаєте? Виявити вміння організовувати гру та дотримуватися правил на дитячому майданчику.
Заняття художньо-продуктивної діяльності (асинхронно)	3 <u>Тема:</u> Дерева. Червоні кетяги горобини. <u>Мета:</u> збагачування знання дітей про дерева найближчого оточення; учити помічати і називати осінні явища природи; закріплювати знання про характерні особливості дерев – їх будову, форму листя; навчати дітей створювати в малюнку нескладну композицію з двох-трьох елементів різної форми – ягідки, листя; учити поєднувати різні техніки виконання малюнка; формувати вміння передавати через малюнок особливості осінньої пори – дозрілі ягоди горобини, жовтий та жовтогарячий колір осіннього листя горобини; розвивати

		індивідуальні творчі здібності, відчуття кольору, форми й композиції; виховувати цікавість до природи. <u>Матеріал:</u> презентація «Дерева», кетяг горобини (або малюнок), ½ аркуша паперу формату А4; гуаш, пензлики, серветки. <u>Хід заняття:</u> 1. Психогімнастика «Я – дерево» 2. Бесіда про дерева, їх плоди. 3. Д/г «З якої гілочки?» 4. Пальчикова гімнастика 5. Продуктивна діяльність – малювання «Червоні кетяги горобини» 6. Підсумок заняття. Онлайн-виставка готових робіт у Вайбер-групі.
Робота батьками	з	Запропонувати батькам прийняти участь у конкурсі «Дивовижні, екологічні осінні іграшки»; відшукати природний матеріал для виготовлення поробки.
2 день - інформаційний		
Проектне заняття (синхронно)		Екскурсія до краєзнавчого музею <u>Мета:</u> створення умов розвитку пізнавальної діяльності вихованців; сформувати уявлення про музей; розширити та поглибити знання вихованців про історію рідного краю; розвивати логічне мислення, допитливість, уміння проводити порівняльний аналіз; виховувати любов до рідного краю, повагу до наших предків, гордість за мешканців району чи міста. <u>Попередня робота:</u> робота з батьками (повістити батьків про похід до музею, повідомити тему екскурсії, запропонувати відвідати музей разом із дітьми). Підготувати дітей до відвідин музею, дати уявлення, що таке музей; ознайомити з правилами поведінки у музеї. <u>Хід екскурсії</u> за планом працівників краєзнавчого музею.
Здоров'я фізичний розвиток (асинхронно)	та	За планом інструктора з фізичної культури Супрун А.О.
Спостереження		За двірником. Підвести дітей до розуміння про користь і необхідність праці двірника, вчити поважати чужу працю.
Ігрова діяльність		<u>Дидактичні ігри:</u> «З якого дерева листочок?», «Їстівні та отруйні гриби», «Так чи ні?» <u>Рухливі ігри:</u> «Добіжи до дерева, яке я назву», «Влуч в ціль», «Дострибай до кущика».
Трудова діяльність		Допомогти двірнику згresti листочки.
Художня література		Твори на осінню тематику

Домашнє завдання (зворотній зв'язок)	Викласти з природних матеріалів (каштанів, горіхів, жолудів) геометричні фігури за зразком.
3 день – інформаційно-репродуктивний	
Проектне заняття (синхронно)	Екскурсія до осіннього парку <u>Мета:</u> навчати дітей визначати прикмети осені, закріплювати знання про сезонні зміни; продовжувати вчити розпізнавати дерева (березу, каштан, липу, горобину); розвивати вміння виражати свої почуття та емоції; виховувати любов та дбайливе ставлення до природи. Попередня робота: д/г «Яка осінь?» <u>Матеріал:</u> загадки. <u>Хід екскурсії:</u> 1. Психогімнастика «Який настрій?» 2. Відгадування загадок про дерева 3. Р/г «З якого дерева листочок?» 4. Творче завдання «Осінній букет» 5. Підсумок екскурсії.
Здоров'я та фізичний розвиток (асинхронно)	За планом інструктора з фізичної культури Супрун А.О.
Спостереження	За листопадом. Показати дітям різноманіття фарб золотої осені, допомогти з'ясувати поняття «листопад».
Ігрова діяльність	<u>Дидактичні ігри:</u> «Скажіть одним словом», «Знайди помилку», «Один-багато». <u>Рухливі ігри:</u> «Дзвіночки», «Знайди пару», «Мисливці й зайці».
Пошуково-дослідницька діяльність	<u>Тема:</u> Чи однакові листочки <u>Мета:</u> вчити розрізняти різне листя, розрізняти просте та складне. <u>Матеріал:</u> різні листя з дерев. <u>Припущення:</u> чи однакові листочки? <u>Висновок:</u> листочки бувають різні за формою, вони змінюють колір, листя легке, летюче, буває простої форми і складної.
Робота з батьками	Консультація для батьків «Як одягти дитину восени?»
4 день – творчо-узагальнюючий	
Проектне заняття (синхронно)	<u>Тема:</u> Ленд-арт завітав до малят <u>Мета:</u> вчити створювати композиції з природного матеріалу в стилі ленд-арт, заохочувати до постійного творчого руху та самобутності; розвивати творчість, фантазію та креативність; виховувати любов до природи. <u>Матеріал:</u> осінній природний матеріал.

	<u>Хід прогулянки:</u> Діти створюють композиції з природного матеріалу в стилі ленд-арт, де демонструють свою творчість, фантазію та креативність. Яскравим акцентом незвичайних робіт стали осінні листочки, плоди дерев, гілочки тощо. Витвори ленд-арту – це можливість для дитини відчувати та зрозуміти себе, свої почуття, відчуття та потреби.
Художньо-продуктивна діяльність (музична) (асинхронно)	За планом музичного керівника Момот Н.М.
Спостереження	За хмарами. Дати дітям знання про те, як і з чого утворюються хмари; формувати уявлення про те, що хмари бувають різними, за появою хмар можна визначати погоду.
Ігрова діяльність	<u>Дидактичні ігри:</u> «Зроби доріжку до осіннього парку», «Четвертий зайвий», «Осінь яка?». <u>Рухливі ігри:</u> «Зайці та вовк», «Хто швидше збере листочки», «Мій веселий, дзвінкий м'яч»
Художньо-продуктивна діяльність – аплікація (асинхронно)	<u>Тема:</u> День гарбуза <u>Мета:</u> поширити та закріпити знання про овочі, їх користь та роль для здоров'я людини; розповісти як використовують гарбуз зараз та колись, а також його роль у звичаях України та закордоном; сприяти розвитку зв'язного мовлення, фантазії, пам'яті, уваги; поширити, активувати та збагатити словниковий запас дітей; виховувати пізнавальний інтерес, дружні відносини у груп. <u>Матеріал:</u> презентація. <u>Хід заняття:</u> 1. Психогімнастика «Добрий день!» 2. Бесіда «Що ми знаємо про гарбуз та інші овочі» 3. Д/г «Що де росте?» 4. Пальчикова гімнастика 5. Продуктивна діяльність – аплікація «Гарбуз» з паперових смужок 6. Підсумок заняття. Виставка та аналіз готових робіт у Вайбер-групі для батьків.
Художнє слово	О. Сироватіна «Казка про смачного Гарбуза»
Трудова діяльність	Прибирання робочих місць після створення ленд-арту.
Робота з батьками	Запропонувати батькам помилуватися спільною роботою дітей. Принести осінні поробки для виставки у дитячий садочок на конкурс.
5 день – рефлексійно-оцінювальний	
Проектне заняття (синхронно)	<u>Конкурс</u> «Дивовижні, екологічні осінні поробки» <u>Мета:</u> узагальнювати знання дітей про бережливе ставлення до природи, про культуру поведінки в природному оточенні; формувати вміння активно працювати спільно з однолітками

	і досягати мети; заохочувати батьків до активної участі в житті ЗДО; розвивати увагу, естетичне сприйняття, мислення, пам'ять; виховувати інтерес і любов до природи. <u>Матеріал:</u> осінні поробки на конкурс, медалі для нагородження. <u>Хід розваги:</u> 1. Організаційний момент 2. До дітей завітав Лісовичок з подякою за те, що вони бережуть природу і вчать цьому своїх друзів та знайомих. 3. Р/Г «Пузир» 4. Подяка директора ЗДО №14 Кльофас Н.М. за активну участь дітей та батьків в житті закладу дошкільної освіти під час дистанційного навчання та нагородження всіх учасників конкурсу «Дивовижні, екологічні осінні іграшки»
Здоров'я та фізичний розвиток (асинхронно)	За планом інструктора з фізичної культури Супрун А.О.
Спостереження	Пригадати з дітьми, за чим спостерігали впродовж тематичного тижня. Що нового дізналися, спостерігаючи за погодою, рослинами, птахами під час екскурсій? Які висновки зробили? Що дізналися про взаємозв'язки живої та неживої природи?
Ігрова діяльність	Пригадати з дітьми, які ігри їм найбільше сподобалися і запам'яталися, в які ігри часто гралися самостійно вдома або на дитячому майданчику. У які ігри ще хотіли б погратися? Яких ігор навчили своїх батьків та друзів? Чому?
Трудова діяльність	- Як будемо зберігати результати нашої праці впродовж проекту?
Робота з батьками	Висловити подяку тим батькам, які приймали активну участь впродовж проекту: виготовляли поробки, збирали природний матеріал, виконували завдання вихователя в асинхронному режимі та надсилали зворотній зв'язок. Активні діти та їхні батьки були нагороджені медалями за активну участь.

**План роботи мобільного творчого колективу вихователів
закладів дошкільної освіти та вчителів початкових класів
закладів загальної середньої освіти (МТК)**

*«Розвиток інноваційних ідей Нової української
школи в умовах наступності між дошкільною та початковою освітою»*

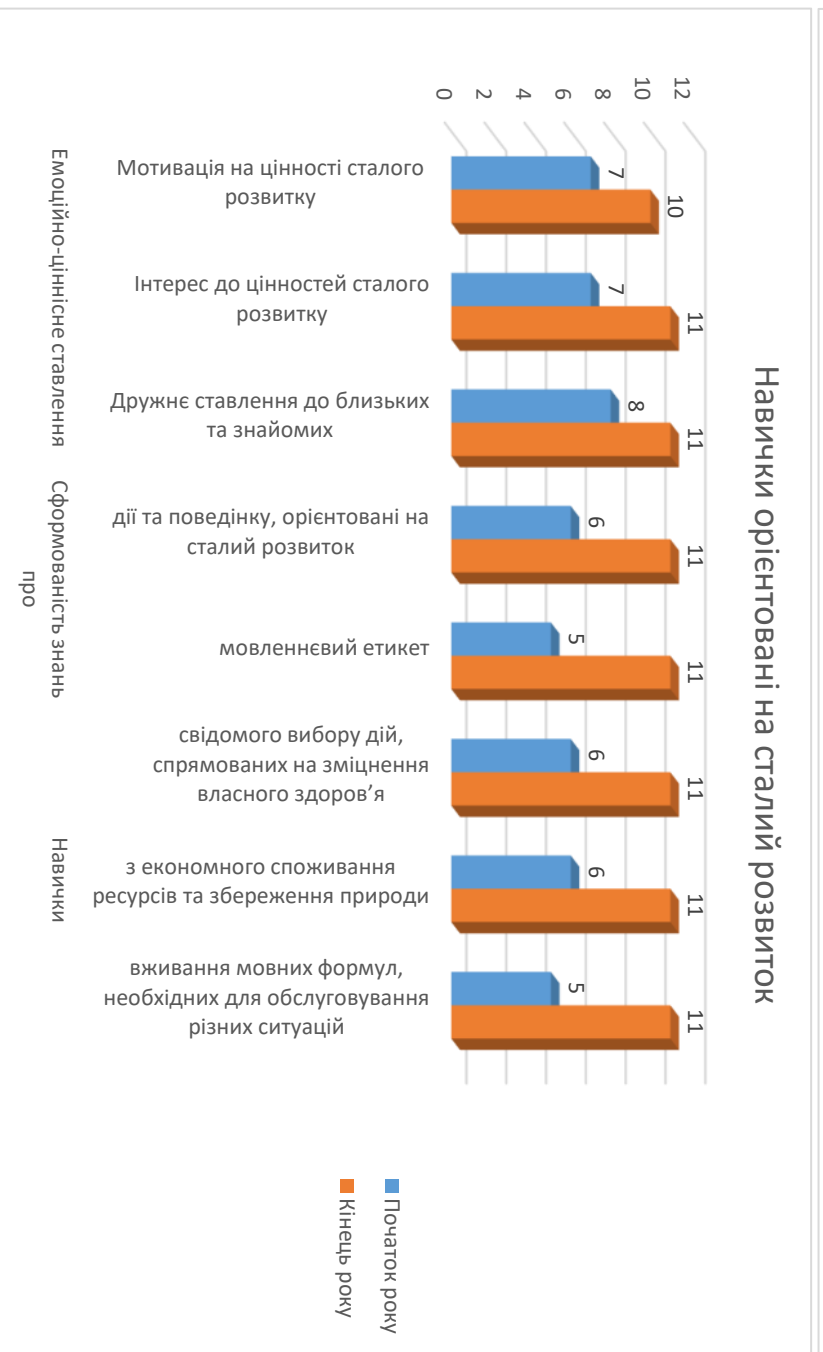
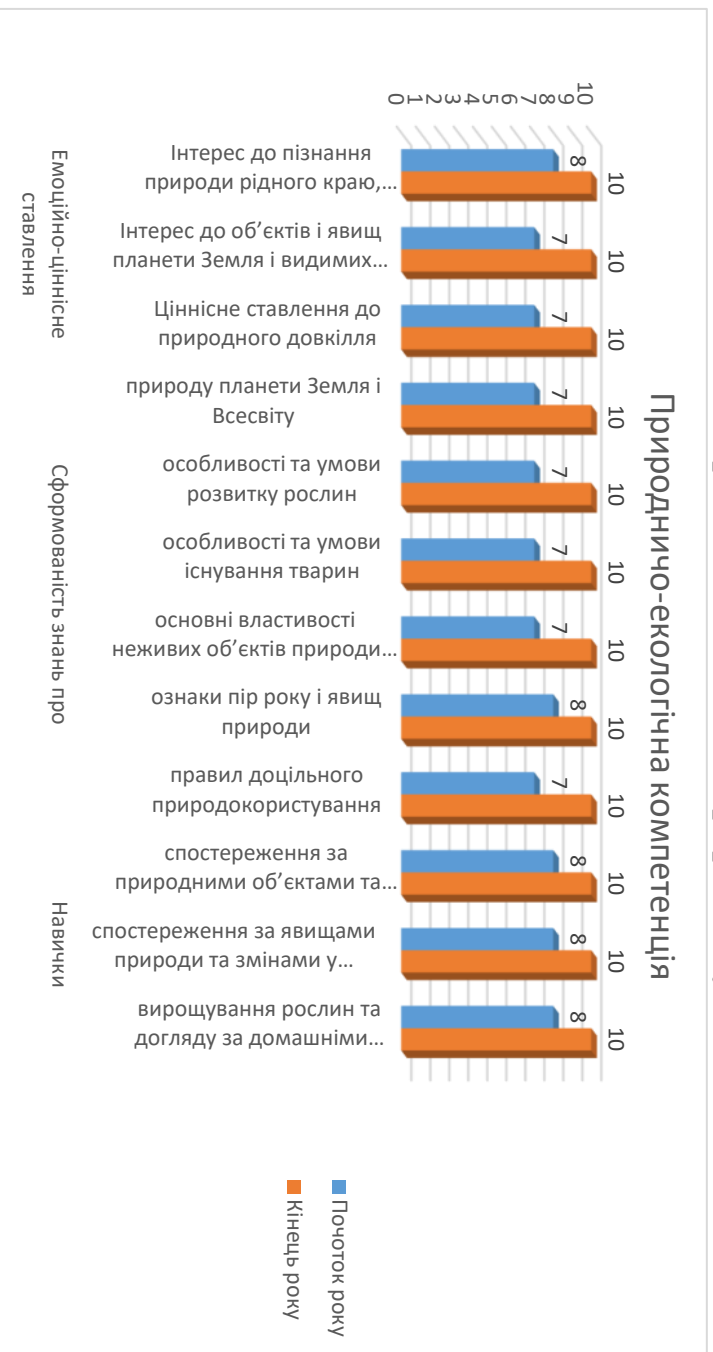
№ з/п	Тема, форма роботи	Заклад освіти	Терміни роботи
1.	<p align="center"><u>Практичний семінар</u></p> <p align="center">«Організація наступності між дошкільною та початковою освітою щодо формування природничо-екологічної компетентності».</p> <p>Мета: ознайомлення з прийомами та формами формування природничо-екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку та учнів перших класів; координація дій вихователів старших груп та вчителів початкових класів щодо реалізації принципів наступності між дошкільною і початковою освітою на практичному рівні.</p> <p align="center">План засідання</p> <p>I. Організаційний блок</p> <p>1.1. Відкриття засідання: реєстрація, ознайомлення з програмою</p> <p>II. Методичний марафон.</p> <p>2.1. Вимоги державного стандарту початкової освіти щодо формування природничої компетентності. <i>Половинко Н.С. заступник директора з НВР ліцею №6.</i></p> <p>2.2. Вимоги базового компоненту дошкільної освіти щодо формування природничої-екологічної компетентності. <i>Матіс О.І., вихователь-методист ЗДО № 14</i></p> <p>2.3. Шляхи забезпечення наступності та послідовності в роботі між дошкільною та початковою освітою щодо формування природничо-екологічної компетентності (з досвіду роботи). <i>Коваленко Л.В. вчитель початкових класів ліцею №6, Артемкіна М.В. вихователь ЗДО №14</i></p> <p>III. Практична робота «Добрі практики»</p>	Ліцей №6, ЗДО №14	29.10.2022

<p>3.1. Урок з предмету «Я досліджую світ» тема «Дикі та свійські тварини», (1 клас) <i>Кусій К.В., вчитель ліцею №6</i> https://www.youtube.com/watch?v=Gr9zWH4zqzo</p> <p>3.2. Самоаналіз, аналіз уроку <i>Учасники засідання</i></p> <p>3.3. Заняття з ознайомлення з природним довкіллям «Дикі та свійські тварини» (старша група) <i>Ткачук О.Ф., вихователь ЗДО №14</i> https://www.youtube.com/watch?v=TX2BFi86170</p> <p>3.4. Самоаналіз, аналіз заняття <i>Учасники засідання</i></p> <p>VI. Рефлексія Підбиття підсумків</p>		
--	--	--

Моніторинг досягнень дітей згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти за освітнім напрямком «Дитина в природному довкіллі»

Висновок: значно підвищився рівень досягнень дітей. Особливо це спостерігається досягненні дітей за розділом навичок орієнтованих на сталий розвиток.